

Vi skulle forsøge i nogle Hovedtræk at paavise dette, idet vi holde os til Landsretsproceduren, som er Lovforslagets Normalprocedure, og til den med samme i Forbindelse staaende Højesteretsprocedure.

Det kan næppe betragtes som en Fordel, at Lovforslaget, med sin Forkærlighed for tyffe Rettergangsformer, har efterlignet disse ved for en stor Del at lade Processeus Gang stride frem fra Trin til Trin ved Hjælp af procesledende Dekreter, der afgives af Retten, dels efter, dels uden Parternes Begæring, undertiden ogsaa imod deres Dufte. Allermindst turde det anbefale sig, at Lovforslaget af disse procesledende Dekreter har optaget Beviskendelsen, der omhandles i § 179, og affiges, efter at Sagen først udførligt er skriftligt og mundtligt procederet, men dog uden Tilvejebringelse af andre Bevisligheder end skriftlige, saa vidt saadanne maatte have. Beviskendelsens Opgave er „at fastsætte, hvad der efter de fra Parternes Side foreliggende Udtalelser behøver at bevises“ (Processkommissionens Motiver S. 10), og „denne Kendelse kan ikke forandres af Retten selv, og den kan først paantes i Forbindelse med den endelige Dom i Hovedsagen“ (l. c.). Derimod skal Kendelsen ikke indeholde nogen Udtalelse om, hvem af Parterne Bevisbyrden paahviler. Den tyffe Gemeinproces foreskrev en lignende Beviskendelse alene med den Forskel, at samme tillige fordelte Bevisbyrden mellem Parterne. Fordelen ved Beviskendelsen formentes at være den, at det ved samme blev slaaet fast, hvilke Fakta der skulde anses for relevante og afgørende for Sagens Udfald, saa at Parterne sparede for at føre Bevis for faktisk Omstændigheder, som Retten ingen Betydning kunde tillægge. Sagens endelige Udfald blev da for de Punkters Vedkommende, med Hensyn til hvilke der var kendt paa Bevis, afhængig af, hvor vidt det lykkedes Parterne at føre de forlangte Beviser eller ikke. En lang Erfaring lærte imidlertid, at den formelle Fordel ved Beviskendelsen ikke sjældent købtes paa Retfærdighedens Beføstning, fordi det var Dommerne umuligt, forinden Oplysningerne vare komne til Stede, at bedømme, hvilke Omstændigheder, der burde være de afgørende i Sagen, saa at det senere kunde vise sig, at den afgørende Vægt rettelig burde lægges paa ganske andre Punkter, end man havde tænkt sig, da Beviskendelsen blev affagt. I saadanne Tilfælde tyng imidlertid den en Gang affagte Beviskendelse, der ikke kunde tilfidesættes, Retten til mod bedre Vidne at affige en

uretfærdig Dom. De her antydede Ulemper*) vare saa bethdelige, at man i Tyskland er endt med aldeles at affkaste Beviskendelsen, og den tyffe Rigslov af 30te Januar 1877 (§ 324) kender nu kun et simpelt procesledende Dekret (Der Beweisbeschluss), der paa vedkommende Trin af Sagen bevilger Parterne Førelsen af de dem tilbudte Beviser. Dette Dekret er nødvendigt, fordi den tyffe procesuelle Metanik, som alt ovenfor berørt, i det hele bevæger sig igennem procesledende Dekreter og ikke kender den hos os brugelige Anstandstagen. Man vilde imidlertid feste, dersom man vilde antage, at hint Dekret, fordi det indeholder en Betegnelse faavel af de vedkommende omstridte Kendsgerninger som af de vedkommende Bevismidler (Vidner, sagkyndige), der agtes benyttede, paalægger Retten et større Indseende end t. Eks. et Dekret hos os, der bevilger Anstand til at føre Vidner, med hvor vidt den onskede Bevisførelse er nødvendig, eller de betegnede Bevismidler formaals-tjenlige. At dette ikke er Tilfældet, fremgaar blandt andet af Bestemmelserne i Rigslovens § 339, hvorefter det ikke kan nægtes en Part at føre flere og andre Vidner end de i Bevisbeslutningen nævnte, undtagen naar Modparten protesterer, og det skønnes, at Parten enten kun gaar ud paa at forhale Sagen eller har gjort sig skyldig i en grov Forsømmelse. Se ogsaa Rigslovens § 321. Yderligere Bevisførelse kan ligesom hos os finde Sted, efterhaanden som der er Anledning dertil (Rigslovens § 325 og Motiverne til samme, S. 473).

Der opstaar nu det Spørgsmaal, om Lovforslagets Beviskendelse medfører de samme Ulemper som den tidligere tyffe, nu affkastede Beviskendelse. Dette Spørgsmaal har Konferensraad Ussing allerede besvaret betænkende i sit dissenterende Notum, der findes i Processkommissionens Motiver, S. 267—268, og vi se ikke bedre end med fuldkommen Føje. Ved Lovforslagets Beviskendelse skal Retten nemlig ifølge § 179 fastsætte, hvad der efter Parternes Udtalelser behøver at bevises, og Kendelsen kan ikke forandres undtagen igennem Appel. Fremdeles kunne Parterne ifølge §§ 180—82 kun faa Adgang til at føre saadanne Beviser, som de „ifølge den affagte Kendelse agte at benytte“, og altsaa ikke for andre faktisk Omstændigheder end de i Beviskendelsen betegnede, hvoraf Følgen ligefrem bliver, at Sa-

*) Jfr. Ussings Udtalelser i Processkommissionens Motiver til Lovforslaget, S. 267.